

УДК 37.035

Пугач К.С.¹

Баршацька Г.Ю.²

¹ студ. гр. СНЗ-212м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА З МОЛОДДЮ ЯК УМОВА ПІДГОТОВКИ ДО СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Соціально-виховна робота з молоддю у підготовці до новоствореної сімейної життєдіяльності по всяк час носить критерій попереднього сімейного виховання. Адже закладення основ позитивного виховання та розуміння складнощів життя та майбутніх відносин між подружжям буде умовою розуміння проблематики соціальної роботи з різними типами сімей і як вихідне значення – припинення існування негативної типології сім'ї.

Можна із впевненістю сказати, що у кожній сім'ї складається своя, індивідуальна виховна система, яка формується емпіричним шляхом, тобто постійно апробується у досвіді, містить багато педагогічних «знахідок», засобів і методів впливу на дитину, проте не позбавлена прорахунків і серйозних помилок. Цілі, принципи та зміст виховання у сім'ї часто носять імпліцитний (не сформульований) характер, видозмінюються в залежності від цілого ряду причин (ціннісних орієнтації, рівня освіти, загальної та педагогічної культури батьків, їх етнічної приналежності, ступеня відповідальності за майбутнє дітей тощо). Розглядаючи соціальне мікросередовище сім'ї, як фактор впливу на особистість дитини, звертає на себе увагу той факт, що можна зустріти різні класифікації видів сімейних стосунків в залежності від того, який психологічний зміст і яке смислове наповнення вкладають в їх основу.

Методів впливу на дитину з боку батьків існує безліч, певно, існує і багато класифікацій цих методів. У цьому аспекті виховні впливи можна поділити за характером того, на що у самому об'єкті виховання вони спрямовані. Когнітивні виховні впливи. Націлені на систему знань людини, на її перетворення. Існує думка, що знання людини про світ не тільки визначають її як особистість, але й справляють вирішальний вплив на її поведінку. Емоційні виховні впливи. Покликані викликати і підтримувати у дитини певні афективні стани, які полегшують або утруднюють прийняття нею інших психологічних впливів. Поведінкові виховні впливи. Безпосередньо спрямовані на вчинки дитини. Примушуючи її діяти певним чином і забезпечуючи відповідні позитивні або негативні підкріплення вчинкам, що здійснюються, такі впливи опосередковано впливають і на особистість.

Сучасна сім'я виступає сферою формування і ареною практичного прояву ідеалів, світогляду, інтересів людини. Через сім'ю формуються первинні цінності орієнтації і соціальні рекомендації дитини.

Будь-яка робота з батьками більш ефективна, якщо вона зорієнтована на потреби конкретних батьків або груп сімей в тій чи іншій інформації. У практичній роботі спеціаліст може використати різноманітний психодіагностичний інструментарій.

Методики діагностики стосунків у сім'ї тісно пов'язані з завданнями психокорекційної роботи, тому бажано, щоб вони не тільки розкривали картину існуючих стосунків, а й розширювали можливість розуміння суб'єктивного світу як для спеціаліста, так і для досліджуваного.

Розглянемо, які методики діагностики може використати соціальний працівник для вивчення взаємостосунків у системі «батьки і діти», а також деякі методи групової роботи з батьками. Як зазначалося вище, однією з характеристик морально-психологічного клімату сім'ї є система

«вертикальних» взаємостосунків, яка відображає динаміку взаємин між батьками і дітьми. Провідною ознакою цих взаємостосунків є ступінь і характер емансипації (звільнення від залежності) дітей від батьків по мірі дорослішання перших. На думку С.В. Ковальова, вона (емансипація) здійснюється як би у чотирьох вимірах, що у сумі і складають сутність взаємин між людьми:

- емоційна сторона взаємин – коли емоційні зв'язки дітей і батьків поступово розриваються або витісняються зв'язками з іншими – дружною, коханням;

- когнітивна – якщо між батьками і дітьми з кожним днем зростає стіна непорозуміння;

- поведінковий аспект взаємин – коли батьки виявляються неспроможними регулювати поведінку своїх дітей;

- нормативна – якщо ті норми і цінності, на які орієнтуються батьки, стають чужі для їх дітей.

В основі відчуження, що виникає у взаємостосунках батьків і дітей можна вбачати такі дві причини:

- реально існуючу зміну позицій у взаєминах з дітьми, які підрости;

- невміння дорослих врахувати ці зміни і небажання зробити свої взаємини з вже дорослими дітьми такими, що відповідають цим змінам.

Отже, необхідно звернути увагу на роз'яснення батькам в необхідності перегляду їхніх поглядів на питання влади і авторитету у взаєминах з дітьми, що дорослішають. Соціальна робота має досить виразне спрямування не лише на соціальні групи клієнтів, а й на окремих індивідів, які потребують особливої, конкретної допомоги. Її головною метою є турбота про благополуччя і розкриття можливостей особистості, сім'ї, спільноти, суспільства.